

ne mentsen fel az elkövetett mulasztás pótlásától. Alkalmos módon korlátozhatjuk a tanuló szabadságát, ha hibázott, vagy megdorgálhatjuk. De mi magunk kerüljük a büntetésre vezető alkalmat.

Ép ily jogosultnak tartja szerző a jutalmazást, a dicséretet, hogy a gyermek tudatára jöjjön annak, mi a jó vagy rossz az ő cselekedetében. De itt is nagy óvatossággal kell eljárni. Megemlékszik itt szerző a szokásos jutalmazásokról és kívánatosnak tartja, hogy mindig vegyék tekintetbe a magaviseletet is, nemcsak a tanulmányi eredményt, a jutalomkönyveknél pedig fontosságot kell tulajdonítani a tartalmi értéknek.

Ezen elvek helyes megvalósításának egyik alapfeltétele a testület összhangja. Ezt biztosítja a francia iskolákban a testületből alakított fegyelmi tanács, amely három hónaponként ül össze az igazgató elnöktele alatt, megállapítja az erkölcsi vezetés általános elveit, kijelöli az intendó és dicséretreméltó tanulókat és gondoskodik a szülők értesítéséről. Második feltétel a szülőkkel való együttműködés. E nélkül nevelésről nincs szó. Ezért ha a szülők nem keresik az iskolával a kapcsolatot, keresse az iskola, világosítsa fel a szülőket a testület felfogásáról, győzze meg őket ennek helyességéről, hiszen az iskola a közönségé, ne zárjuk el tehát a világ szeme elől. De legfontosabb feltétel a tanító jó példája. «Munkájának eredménye saját értékétől függ. Kezdje tehát kiki önfegyellemmel, ideálunk legyen magas, életünk mintaszerű. Munkánkban és viselkedésünkben szigorú rendszer legyen. Magunkkal szemben legyenek nagy igényeink, ha másokat akarunk vezetni.»

K—n.

*

A német nyelv a francia iskolákban. G. Delobel két alapos módszertani értekezést ír a *Revue Universitaire*-ben arról, hogyan kell tanítani a német nyelvet az élőnyelvi oktatásnak középső fokán, a *quatrième* és *troisième* osztályban. Először foglalkozik a szókincs tanításával, azután a grammatikai oktatást tárgyalja. Ami a szókincset illeti, tapasztalatai alapján megállapítja, hogy miféle szók ismeretlenek a tanulóknak átlaga előtt kétévi nyelvtanulás után. Minthogy a kezdő fokon csak konkrét szavakat tanult a gyermek, most főként elvont kifejezéseket, a szubjektív nyelvet kell tanítani, amellettt azonban ki kell egészíteni a konkrét szókinccs ismeretét. Hogy átmenetet teremtsünk, az elvont szókinccset az előző években megszerzett konkrét szókinccshoz kell fűzni. Ez annál könnyebb, mert az elvont szókinccsnek jó nagy része nem egyéb, mint a konkrét szavaknak átviteles, képes használata. De a többi elvont kifejezésnek megtanulását sem bízhatjuk az olvasmányokban vagy

beszédgyakorlatokban való előfordulás eshetőségére, hanem értelmi csoportokba kell összeállítani őket. A szókincs terjedelmére vonatkozólag megjegyzi szerzőnk, hogy a tanulók átlagának aktív szókincsének, melyet nemcsak megértének, hanem alkalmazni is tudnak, magában kell foglalnia azokat a szókat, melyek elkerülhetetlenül szükségesek a mindennapi életben előforduló legközönségesebb tárgyakkal és cselekvéseknek megnevezésére, továbbá a mindenkivel közös érzelmeknek és gondolatoknak kifejezésére. Minden túlságosan speciális vagy szakszerű kifejezés a passzív, csak megértett, de nem használt szókincs körébe utalandó. A módszeresen megállapított szókincs megszerzésének főszekőze az olvasmány. A középső fokra kiszemelt olvasmányoknak biztosítani kell a nyelvtanulás fokozatosságát és folytonosságát azért, hogy a tanuló fölhalálja bennük az előbbi osztályokban elsajátított szókincsének elemeit. Az olvasókönyvek rendszerint nem ügyelnek erre az átmenetre. Legnagyobb szerepet kell itt juttatnunk az adomáknak, novelláknak, elbeszéléseknek és vígjátékoknak, melyek a szubjektív szókincsot használják elsősorban. Az olvasmánynak megértése azonban nem elegendő. Az olvasott szövegeken mindenféle szóbeli és írásbeli gyakorlatokat kell végeznünk, hogy megszilárdítsuk a szókincs ismeretét. A megtanult új szókat kiiratjuk, keresünk hozzájuk ellentétes kifejezéseket, rokonértelmű szókat, származékokat; az olvasmánynak új szavakat tartalmazó mondatait átalakítjuk, az új szavakkal szerkesztünk más mondatokat, majd emlékezetből reprodukáltatjuk a feldolgozott olvasmányt akár a táblán, akár csak élőszóval. Végül minden értelmi szócsoport természetesen kínálkozik beszédgyakorlatokra is (*leçons de langage*). Az írásbeli dolgozatok közül a szabad tételeket célszerű a nyelvtanításnak legfelső fokára hagyni. «Nincs nehezebb az idegen nyelvben még járatlan tanulóra nézve — úgymond az író — mint az a kettős munka, hogy keresse a gondolatokat és megtalálja hozzájuk a megfelelő idegennyelvi kifejezéseket.» Ezen a fokon az olvasmányok feldolgozásának írásbafoglalása, kérdések és feleletek, tartalom-elmondások szerepelhetnek írásbeli dolgozatokként a nyelvtani dolgozatok mellett. A módszeres nyelvtani oktatást a szóbanforgó két osztályra is ki kell terjeszteni. A cél ezen a fokon a mondat mechanizmusának, a mondatviszonyoknak megértése, összetettebb szerkezetek és fordulatok használatának elsajátítása, tehát az előljárók, határozók és kötőszók részletes tanulmánya. A nyelvtani ismereteknek természetesen szintén az olvasmányból kell kiindulniok. A közös munkával megállapított szabályokat németül lehet összefoglalni, de célszerű a megértést anyanyelvre való fordítással biztosítani. Az olvasmányok és beszédgyakorlatok kapcsán

szerzett alkalomszerű nyelvtani ismeretek kiegészítése legeredményesebben úgy mehet végbe, hogy bizonyos számú fogalom (hely, idő, cél, ok stb.) körül csoportosítjuk a kifejezésnek különféle lehetséges módjait. Az anyanyelvűből való fordítást nem veti el az értekező, de azt mondja róla, hogy a nyelvi tanulmánynak csak felsőbb fokára való, — épúgy, mint a szabaddolgozat — mikor a tanuló már eléggé jártas az idegen nyelvben, hogy össze tudja vetni egyazon gondolatnak két eltérő nyelven való kifejezését. Dr. N. I.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOK.

Pädagogisches Archiv. Monatsschrift für Erziehung, Unterricht und Wissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgelehrten und Schulmännern. Herausgegeben von *J. Ruska*. Leipzig, 1909. 51. Jahrgang.

Hatodik füzet (június): *Dr. Adolf Dyroff*, A nőnevelés kérdéhez. — *Dr. George Caro*, A német-, francia- és angol-nyelvi tantervek a felső leányiskolaügy rendezésére vonatkozó 1908 aug. 18-iki rendelethez csatolt utasítások szerint. — *Friedrich Baumann*, Gyermeeknyelv, tájszólások, irodalmi nyelv (második közlemény). — Szemle. — Irodalom.

Hetedik-nyolcadik füzet (július-augusztus): *Dr. Fritz Kühner*, Jean Baptiste de Lamarck. — *Dr. Heinrich von Schöler*, A szabad szellemi egyéniségre való nevelés. — *Dr. Paul Geyer*, Gimnázium és római jog. — *Dr. Moritz Goldschmidt*, A modern filologusok nemzetközi kongresszusa Párisban. — *Dr. Paul Wagner*, Földtan és ásványtan a középiskolák tantervében. — *Dr. Eugen Ehrmann*, Szünidő Heidelbergában. — Szemle. — Irodalom.

*

Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik. Herausgegeben von *O. Flügel*, *K. Just* und *W. Rein*, Langensalza, 1908—9. XVI. Jahrgang.

Kilencedik füzet (június): *Prof. Dr. H. Schoen*, Az erkölcsiség lényege és az erkölcsi ideál kifejlődése a különböző népeknél Mauxion szerint (második közlemény). — *Prof. G. Friedrich*, Az etikai és æsthetikai itélet kifejtése a drámában (második közlemény). — *Paul Feucht*, A talajreform filozófiája. — Közlemények: Szünidei tanfolyamok Jénában. — *H. Zeng*, A Herbarti pädagogia barátai egyesületének XVIII. közgyűlése Thüringenben. — *Ufer*, «Vorschule der Herbartischen Pädagogik» c. műve. — *P. Dietering*, A Herbarti pädagogia a modern nevelési törekvések álláspontjából méltatva. — Ismertetések.

Tizedik füzet (július): *Prof. Dr. H. Schoen*, Az erkölcsiség lényege és az erkölcsi ideál kifejlődése a különböző népeknél, Mauxion szerint (harmadik közlemény): — *Prof. G. Friedrich*, Az etikai és az æsthetikai itélet kifejtése a drámában. (harmadik közlemény). — Közlemények: